

Euskal Herriko Ahotsak
ahotsak.com

Blanca Urgell Lazaro

*Gasteiz, Araba
(1962)*

Aurkibidea

Biografia

Gasteizen jaio zen, etxean. Aita katalana du, Tarragonakoa, eta ama Errioxakoa, Harokoa. Moja eskola batean egin zituen ikasketak, gaztelaniaz. Izeba baten izaera abertzaleak bultzatuta, euskararen mundura hurbildu, eta familiako lehen kide euskalduna bilakatu zen. Euskal Filologia ikasi zuen, 2. promozioan; Koldo Mitxelenaren ikasleetako bat izan zen. Behin ikasketak bukatuta, Añibarrori buruzko tesina egin zuen. Orotariko Euskal Hiztegian lanean eman zituen bederatzi urte. 2002. urtetik, berriz, EHUn Euskal Ikasketetako irakaslea da; 'Euskararen historia' irakasten du. 2009-2012 urte bitartean Jaurilaritzako Kultura Sailburu izan zen. *Monumenta Lingua Vasconum* ikerketa taldeko kidea. *Ikergazte* Kongresuko batzordekidea. 2015. urtean Euskaltzain urgazle izendatu zuten.

Zintak

GAS-016

- **Proiektua:** Gasteizko Euskararen Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia - Lizeaga, Irati
- **Data:** 2019-03-29
- **Iraupena:** 83 min
- **Euskarria:** Bideo digitala
- **Kodifikatzailea:** Lizeaga, Irati

GAS-028

- **Proiektua:** Gasteizko Euskararen Ahotsak
- **Elkarrizketatzailea(k):** Etxeberria, Idoia - Lizeaga, Irati
- **Data:** 2019-03-29
- **Iraupena:** 27 min
- **Euskarria:** Audio digitala
- **Kodifikatzailea:** Lizeaga, Irati

Pasarteak

1. Familian euskaraz ikasten lehena

- **Erref:** GAS-016/003
- **Iraupena:** 0:00:27. **Hasi:** 00:02:29. **Bukatu:** 00:02:56
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Gurasoek ez zekiten euskararik, ezta anai-arrebek ere. Hortaz, Blanca izan zen familiako lehena euskalduntzen. Osaba bat, ordea, oso abertzalea zuen.

2. Euskara Euskal Jaietan ezagutu

- **Erref:** GAS-016/005
- **Iraupena:** 0:00:24. **Hasi:** 00:03:05. **Bukatu:** 00:03:29
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Aisia » Mendia eta hondartza » Mendizaletasuna
- Euskara » Euskararen egoera
- Familia eta harremanak » Lagunartea eta familia » Etxeko giroa

Laburpena:

Izeba-osabekin mendira joaten ziren Blanca eta senideak. Behin, Mairuelegorretako Euskal Jaietara joan ziren, eta bertan entzun zuen euskara lehen aldiz.

3. Frankismo garaian euskara estalita

- **Erref:** GAS-016/007
- **Iraupena:** 0:01:20. **Hasi:** 00:04:41. **Bukatu:** 00:06:01
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Politika » Politika eta Franco
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Moja eskolan ikasi zuen Blancak, dena gaztelaniaz. Hasiera batean, Frankismo garaia zela eta, gaztelaniak euskara erabat estalita zuen, eta ez zekien beste hizkuntza bat existitzen zenik ere. Hamalau urterekin euskara ikasten hasi zen 'Jalgi Hadi' programan, Ikasbidea ikastolaren bitartez.

4. Euskal Filologia egiteko erabakia

- **Erref:** GAS-016/009
- **Iraupena:** 0:00:50. **Hasi:** 00:06:14. **Bukatu:** 00:07:04
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Lau urtez euskara ikasten ibili ondoren, unibertsitate ikasketak Gasteizen egitea erabaki zuen, Euskal Filologia egitea.

5. Koldo Mitxelenaren ikasle

- **Erref:** GAS-016/013
- **Iraupena:** 0:01:00. **Hasi:** 00:09:10. **Bukatu:** 00:10:10
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak
- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Koldo Mitxelena Salamancako katedraduna zen, eta Letren Fakultatea sortzeko eskatu zioten. Oso irakasle gutxi ziren hasiera batean, ondoren joan ziren irakasleak prestatzen. Mitxelenak bi irakasgai ematen zituen.

6. Euskara batua: Villasante eta Mitxelena

- **Erref:** GAS-016/027
- **Iraupena:** 0:01:46. **Hasi:** 00:27:17. **Bukatu:** 00:29:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Euskararen historia
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Euskara Batuaren sorrera. Lekuona, Villasante eta Mitxelena.

7. Euskara Batuak hamaika gatazka bildu

- **Erref:** GAS-016/029
- **Iraupena:** 0:01:55. **Hasi:** 00:29:30. **Bukatu:** 00:31:25
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Euskararen historia

Laburpena:

Euskara Batuaren sorrerak hamaika gatazka bildu zituen bere barnean. Bizkaiera bestelako euskalkia zelako ustea zegoen garai batean oso zabaldurik, eta Mitxelenak bere gain hartu zuen hipotesi hori gezurtatzeko lana.

8. Euskara batua: artifizial izatetik euskalki izatera

- **Erref:** GAS-016/032
- **Iraupena:** 0:02:03. **Hasi:** 00:33:31. **Bukatu:** 00:35:34
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Euskara Batua sortu zenean, Euskaltzaindiaren arauak gidatu zuten hasierako transizio garaia. Gaur egun, ordea, jende askoren ama hizkuntza eta euskalkia ere bada. Blancaren iritziz bi euskara batu daude gaur egun: testuinguru formaletan erabiltzen dena eta norbanakoen hizkuntza edo hizkera naturala dena.

9. Lazarraga 2004. urtean agertu zenekoa

- **Erref:** GAS-016/036
- **Iraupena:** 0:03:13. **Hasi:** 00:40:29. **Bukatu:** 00:43:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Euskararen historia

Laburpena:

Lazarragaren testuaren agerpena izugarria izan zen, orduan zituzten hainbat teoria gezurtatu baitzituen, eta hipotesi berriak egiteko aukera eman. Arabako euskararen idatzitako testua, 1587 inguruan datatu dute. Lazarragaren testuen artean Estibaliz Sasiola zelako handiki baten poemak ere topatu ziren.

10. Euskarazko lehen dotrina

- **Erref:** GAS-016/039
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:44:37. **Bukatu:** 00:46:00
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

XVI. mende bukaerako bi dotrina topatu dira, Sancho de Elsoarena eta Betolazarena.

11. Arabako euskara inguruko lurretara zabaldu zen

- **Erref:** GAS-016/042
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:49:10. **Bukatu:** 00:51:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

XVI. mendean Gasteiz oso garrantzitsua izan zen, penintsulara sartzeko bidean baitzen. Mrkataritza gun e garrantzizkoa ere bazen, eta gainera, eliz barrutia izan zen Erdi Aroan. Ondorioz, bertako euskarak inguruko lurraldeetan eragina izan zuela pentsatzen da, esaterako, Oñatin.

12. Nondik dator euskara?

- **Erref:** GAS-016/046
- **Iraupena:** 0:02:00. **Hasi:** 00:57:38. **Bukatu:** 00:59:38
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia

Laburpena:

Orain arteko metodologia ez dago hain garatuta, eta ezin daiteke jakin euskara nondik datorren, ezta zein ahaide dituen ere. Geneei begiratzen diete askok, baina geneetan hizkuntza gaitasuna agertzen bada ere, hizkuntza zehatza ez dago jakiterik. Hau ikusirik, zero hipotesia edo hipotesirik merkeena euskara bertakoa dela defendatzea izango litzateke.

13. Isilpeko ikastolak, Olabide eta Umandi

- **Erref:** GAS-016/052
- **Iraupena:** 0:01:52. **Hasi:** 01:08:50. **Bukatu:** 01:10:42
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Euskara » Euskararen egoera
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Ikastolak

Laburpena:

Blancak osaba abertzale bat izan zuen, Barandiaranekin ikasten ibili zena. Gasteizko euskalduntze prozesuan Ikastola eta Umandi nabarmentzen ditu Blancak.

14. "Eguneroko zerbait bihurtu da euskara jende askorentzat"

- **Erref:** GAS-016/054
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 01:10:57. **Bukatu:** 01:12:16
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Kanpotik jende asko joan zen Gasteizera bizitzera, 50-60. hamarkadan batez ere. Horren ondorioz, euskara entzuten hasi zen Gasteizen. Euskararen presentzia handituz joan da orduetik, batez ere euskara irakaskuntzan sartu zenetik.

15. Euskararik entzuten al zenuen txikitan?

- **Erref:** GAS-016/056
- **Iraupena:** 0:01:51. **Hasi:** 01:12:18. **Bukatu:** 01:14:09
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Euskara ez zen eguneroko kontua orduko Gasteizen, kanpoko jendearena batik bat. Izenak, ordea, euskaldunak baziren. Kanpoko zerbait balitz bezala bizitzen zuten hasieran. Beranduago hasi zen 'euskaldun' sentimendua garatzen.

16. Gasteizen euskaraz bizi al daiteke?

- **Erref:** GAS-016/057
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 01:14:09. **Bukatu:** 01:15:02
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen egoera

Laburpena:

Eremuaren arabera posible da Gasteizen euskaraz bizitzea, askotan, gainera, saltzaileak eta langileak gazteak dira, euskaldunak.

17. Orotariko Euskal Hiztegiko lana I

- **Erref:** GAS-016/059
- **Iraupena:** 0:01:13. **Hasi:** 01:16:10. **Bukatu:** 01:17:23
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia

Laburpena:

Orotariko Euskal Hiztegian lanean aritu zen, bildutako corpusa ordenagailura pasatzen.

18. Kultura sailburu lanetan

- **Erref:** GAS-016/062
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 01:19:04. **Bukatu:** 01:20:31
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Politika » Jarrera politikoak

- Aisia » Kultura

Laburpena:

Gobernua krisi egoeran sartu bazen ere, jende langilea egon zela azpimarratzen du eta lan handia egin zela.

19. Zer da euskara zuretzat?

- **Erref:** GAS-016/065
- **Iraupena:** 0:01:34. **Hasi:** 01:21:29. **Bukatu:** 01:23:03
- **Multimedia:** bideoa online ikusgai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararekiko sentimendua

Laburpena:

Lehen hizkuntza gaztelania badu ere, lehenengo tokian jarri du euskara.

20. Euskara 14 urterekin ikasi

- **Erref:** GAS-028/001
- **Iraupena:** 0:00:53. **Hasi:** 00:00:00. **Bukatu:** 00:00:53
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskalduntzea eta alfabetatzea
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskararen historia

Laburpena:

Hamalau urterekin euskara ikastea erabaki zuen. Euskaltzaindiak antolatutako eskoletan ikasi zuen, Manuel Iradierren. Moja eskolan ikasi zuen Blancak, dena gaztelaniaz. Hasiera batean, Frankismo garaia zela eta, gaztelaniak euskara erabat estalita zuen, eta ez zekien beste hizkuntza bat existitzen zenik ere. Hamalau urterekin euskara ikasten hasi zen 'Jalgi Hadi' programan, Ikasbidea ikastolaren bitartez.

21. Euskal Filologia euskaraz ikasteko erabakia

- **Erref:** GAS-028/002
- **Iraupena:** 0:01:31. **Hasi:** 00:00:53. **Bukatu:** 00:02:24
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Politika » Euskara eta politika
- Euskara » Euskararen historia
- Ohiturak eta bizimodua » Kontakizunak eta sinesmenak » Anekdotak, kontakizunak
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Euskal Filologiako 2. promoziokoa da Blanca. Ikasketak hasi zituenean, ohikoena gaztelaniaz egitea zen, baina euskaraz egin zituen Blancaren taldeak. Ibon Sarasolari hasiera batean ez zion gauza handirik ulertzen, 'erromatarrak' hitza salbu.

22. Oraingo eta lehengo euskal filologia

- **Erref:** GAS-028/003
- **Iraupena:** 0:01:19. **Hasi:** 00:02:24. **Bukatu:** 00:03:43
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Euskal Filologian ez zeoen gaur dauden irakasgai asko, esaterako, dialektologiarik ez zuten, ez baitzen inor hori irakas zezakeenik.

23. Orotariko Euskal Hiztegia lanean

- **Erref:** GAS-028/004
- **Iraupena:** 0:01:05. **Hasi:** 00:03:43. **Bukatu:** 00:04:48
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Ohiturak eta bizimodua » Hezkuntza » Goi mailako ikasketak

Laburpena:

Orotariko Euskal Hiztegia lanean aritu zen bederatzi urtez Donostian. Alaba izan, ezkondu eta unibertsitatean lan egitea lortu zuen.

24. Nor izan zen Añibarro?

- **Erref:** GAS-028/005
- **Iraupena:** 0:01:23. **Hasi:** 00:04:48. **Bukatu:** 00:06:11
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

18 eta 19 mendeetan asko idatzitako gizona, bizkaiera batua sortzen saiatu zen. Eskuliburu bat eginagatik ezaguna, batez ere sermoiak eta testu erlijiosoak

25. Nor izan zen Mitxelena?

- **Erref:** GAS-028/006
- **Iraupena:** 0:02:13. **Hasi:** 00:06:11. **Bukatu:** 00:08:24
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak

Laburpena:

Asko zekien gizona zen Mitxelena, baina apala oso. Berrogei bat urte zituenean hasi zen euskararen historiaren munduan murgiltzen, eta euskal filologia hutsetik sortu zuen.

26. Manuel Larramendi eta haren gramatika

- **Erref:** GAS-028/007
- **Iraupena:** 0:02:21. **Hasi:** 00:08:24. **Bukatu:** 00:10:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Aita Larramendi nor zen, El Imposibe Vencido, lehenengo euskal gramatika, eta hiztegia hiztegi hirueleduna.

27. Axularren 'Gero'

- **Erref:** GAS-028/008
- **Iraupena:** 0:02:43. **Hasi:** 00:10:45. **Bukatu:** 00:13:28
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

Axularren 'Gero' lanaren edizio lan bat egin zuen Blancak. Axular nafarra zen, baina Saran eman zituen bere bizitzako urte asko. Liburu bakarra argitaratu zuen, lapurtera klasikoan.

28. Landucciren hiztegia

- **Erref:** GAS-028/009
- **Iraupena:** 0:03:17. **Hasi:** 00:13:28. **Bukatu:** 00:16:45
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Familia eta harremanak » Herriko giroa » Pertsonaia ezagunak
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua
- Euskara » Euskararen historia
- Aisia » Kultura » Idaztea

Laburpena:

1562an euskarazko lehendabiziko hiztegia egin zuen Nicolao Landucciok. Mitxelenak defendatu zuen Arabako euskalkia jasotzen duela, zehazki Gasteizkoa.

29. Arabako euskararen galera

- **Erref:** GAS-028/010
- **Iraupena:** 0:06:12. **Hasi:** 00:16:45. **Bukatu:** 00:22:57
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Euskara » Euskararen egoera
- Euskara » Euskalkia, herri hizkerak, euskara batua

Laburpena:

Arabako euskararen galera XVIII. mendean eman zela ondorioztatu da. Landazuriren testuetan dagoeneko lautadan galtzen ari dela jasotzen da. Bonapartek, ordea, bizkaieraren barnean sartu zuen. Koldo Zuazok hiru azpieuskalki proposatu zituen Arabako euskaran.

30. Olatu Indoeuroparrak eta hizkuntzak

- **Erref:** GAS-028/011
- **Iraupena:** 0:02:27. **Hasi:** 00:22:57. **Bukatu:** 00:25:24
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia
- Euskara » Beste hizkuntzak eta hizkerak

Laburpena:

Indoeuropar olatu mordoa egon da historian zehar, hori demostraturik dago. Horiek hizkuntza indoeuroparrak hitz egiten zituzten. Europan hitz egiten ziren hizkuntza mordoa desagerrarazi zituzten.

31. Orotariko Euskal Hiztegiko lana II

- **Erref:** GAS-028/012
- **Iraupena:** 0:01:27. **Hasi:** 00:25:24. **Bukatu:** 00:26:51
- **Multimedia:** audioa online entzungai

Gaia(k):

- Euskara » Euskararen historia

Laburpena:

Orotariko Euskal Hiztegian lanean aritu zen, bildutako corpora ordenagailura pasatzen.

Ahotsak.eus-eko edukiarekin sortutako dokumentu automatikoa.

2026-01-31

CC-by-sa | Ahotsak.eus

Badihardugu Euskara Elkarte

Markeskua Jauregia, 20600 Eibar

943121775 - ahotsak@ahotsak.com